

Október a húsmarhatartásban

Október a borjúválasztás, a tehénselejtezés, esetleg a behajtás hónapja. Előző számunkban a borjúválasztásról írtunk, ezúttal a tehénselejtezés és a behajtás témáját járjuk körül

Tehénselejtezés

Húsmarhatenyésztéssel foglalkozó szakembereknek, a kisebb mértékű tehénkiesések miatt, nagyobb mozgásterük marad okoszerű szelekció folytatására. Így általában a tehének teljesített laktációinak száma, életkora magasabb, mint egy kettőshasznú, vagy tejelő típusú állomány esetében. Hiba volna azonban csak a kiesett (elhullott, kényszervágott) egyedeket pótolni, hisz így egy idő után elrepedne állományunk. Érdemes tudatos szelekciót folytatnunk, melynek eredményeként, minden évben közel azonos számú úszót veszünk tenyésztésbe, és selejtezzük.

Nézzük azokat a szempontokat, amelyek alapján egy tehénrészütjük, hogy „selejt tehén”. Ezeket legkésőbb a termékenyítési időszak elején kell kijelölni, és nem termékenyíteni őket, mert általában a selejt tehén mindig termékenyül. A választások és a vemhesség-vizsgálatok után tudunk számadást készíteni tehénenként.

Gyenge reprodukciós eredmények: nem vagy nehezen termékenyül. Az elsőborjas tehénen természetesen „könnyűnünk” kell, ha csak nincs valami szörnyű hibájuk. Azok a tehének tartoznak e kategóriába, amelyek több laktációt figyelembe véve két ellés közti idejük átlaga 700 nap felett van. Ez azt jelenti, hogy öt év alatt 3 borjút ellik tehénünk.

Rossz borjúnevelő képesség: legrosszabb esetben nem neveli fel a fiát, bár ekkor sokáig nem kell várni, a második ilyen esetbenl tagyunk a neve mellé egy „S” betűt. Célszerű minden olyan tehenet megtekinteni, melynek borja a születés után néhány héten belül elhullik. Nem ritka az az eset amikor egészséges, életképes a borjú, szopik is, de napról-napra mégsem tetszik valahogy az állat. Ha ilyenkor megnézzük (és nézzük is meg)

mennyi (és milyen) teje van tehénrúknak, akkor rádöbberünk, alig van teje. No ezeket a teheneket, bármilyen szépek, és bármilyen jól termeltek is eddig, selejtezni kell.

Általában a gyenge választási eredmények miatt szoktunk selejtezni. A laktációk számának emelkedésével (3-4 laktációig) növekszik a tejtermelés, s ezáltal a borjak választási tömege is. A könnyebb összehasonlíthatóság érdekében a különböző korú borjak választási testtömegét korrigáljuk a 205 napos életkorra.

$205\text{-napra korrigált testtömeg kg} = ((\text{választási testtömeg kg} - \text{születési testtömeg kg}) / \text{életnapok száma}) \times 205 + \text{születési testtömeg}$

Gulyakészség, könnyű kezelhetőség: ezáltal azt értjük, hogy tehenünk mennyire alkalmas arra, hogy gulyában tartásuk. Rossz gulyakészségűek a kezelhetetlen (mesterséges termékenyítés esetén nem kifogható), esetenként a vad, támadó egyedek. Itt nem érdemes mérlegelni, selejtezni kell. Azokat a tehenek

ket azonban, amelyek társaikat szopják, nem kell azonnal kicsonpni a gulyából, próbáljuk meg őket szopósgátó felhelyezésével leszoktatni.

Életkor: „boldog az a tehén”, amelyk megéri azt az életkort, amikor elgondolkodunk, hogy tartásuk-e még egy laktációt. És boldog az a tenyésztő, akinek

azzal kell foglalkozni, hogy adott tehenet 15 vagy 16 éves korában selejtezze. Ha okosan cselekszünk, akkor nem az életkorral, hanem az általános egészségi állapota és a kondíciója függvényében hozunk döntést soráról. Amint mérlegelni kell: ha idős állatunk vemhesül, képes lesz-e felnevelni borját? Ha úgy ítéljük meg, hogy igen, akkor akár a 16 éves állatot sem kell selejtezni.

Sok helyütt, minden olyan tehenet selejteznek, amelyek nem vemhesülnek a termékenyítési időszak végéig. Egyszerű és praktikus módszer, csak arra kell figyelni, hogy azokat a teheneket ne tartsuk tenyésztésbe, amelyek tőgyvelői problémák vannak.

Az anyatehén támogatás kapcsán érdemes a kiesésekről néhány szót ejteni.

A mezőgazdasági termelőnek a támogatásra bejelentett állatokra vonatkozóan 6 hónapos tartási kötelezettséget kell vállalnia. A tartási kötelezettség a támogatási kérelem benyújtásának napjától kezdődően áll fenn. Tartási kötelezettség teljesítésének kell tekinteni, ha a termelő a tartási kötelezettség alatt álló állatoknak az állatorvos által igazoltan kényszervágott vagy elhullott, valamint a tenyésztési selejtnak minősülő egyed, az ENAR nyilvántartás alapján igazoltan

• A kieső állat bejelentése a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz, az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon, a kiesést követő 10 napon belül. Ha a kieső állat pótlása megtörténik, akkor a pótlás bejelentésével egy időben, de legkésőbb a pótlásra előírt határidőt követő 10 napon belül.

• A kiesés okát igazoló állatorvosi igazolást mellékelni kell.

Behajtás

Szerencsére nem általános az októberi behajtás, az időjárás körülmények és a legeltethető területek lehetővé teszik még a novemberi legeltetést (gyakran a téli legeltetést is). Októberben inkább azokat a feladatokat kell elvégezni, amelyeket a konkrét behajtás miatt szoktunk megtenni (bealmolás, széna bekészítés).

A behajtást addig lehet húzni, amíg a legeltetést nem selylik meg az állatok. Az időjárás-hoz kell igazodnunk.

Nem szabad a kondíciónak romlani, s amennyiben az bekövetkezik takarmány-kiegészítésről azonnal gondoskodnunk kell.

Miert veszélyesebb ez az időszak?

Mert a környezet sokkal szelesebb és hidegebb, így az állatok táplálékanyag igénye növekszik, s a területen található takarmány minősége is sokkal hektikusabban változik, mint vegetációs időszakban.

Szeles és esős időben energiát takaríthatunk meg kisebb erőszegélyek, bokorcsoportok bekaróztatásával.

Nem szabad megfeledkezni a nyalósóról, és az ivóvizről sem. Nagyobb csapadékok esetén az itatóhelyek elmozdítására oda kell figyelni.

Ne legeltessük „agyron” a területet, hisz ez nemcsak kondícióromláshoz, hanem a terület fonkretételéhez is vezet.

Köszvény, ha a telelőhelyhez közel van a legelő, vagy a közelében ki tudunk alakítani átmeneti telelőhelyet (pihenőközmbe, etető és itatóhely, szélvédett hely), így itt tudna pihenni az állomány, esetleg kiegészítő takarmányozásról itt tudunk gondoskodni.

Kovács Zoltán